

רוח אחרת

נקי
לבו

בפרשת השבוע אנו לומדים על חטא המרגלים. חטא שתוצאותיו מלוות אותנו עד ימינו אנן.

אנו נתמקד השבוע בשניים. שניים מהמרגלים שהיו חלק מהקבוצה אך לא חלק מהחטא.

יהושע וכלב.

שניהם נשלחו לתור את הארץ. שניהם שמעו את תכניתיהם של המרגלים. ושניהם הצליחו לא להיגרר. להישאר בדעתם ובאמונתם.

אך כל אחד עשה את זה אחרת. כל אחד מהם התמודד בצורה שונה. ננסה להתבונן בהבדלים ביניהם, ולקחת עמנו צידה לדרך.

יהושע, הגיע עם הכנה מוקדמת, עם תפילה של רבו, משה רבינו.

אֱלֹהֵי שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן נֹון יְהוֹשֻׁעַ: (יג, טז)

וכמבואר במדרש, שתוספת האות הצטרפה לתפילת משה יי-ה יושיעך מעצת מרגלים. יהושע הגיע מלכתחילה עם מחסום. חומה שחצצה בינו לבין המרגלים ועצתם. שמו השתנה, הוא לווה בתפילה נשגבה של נביא ה', הוא הגיע נפרד מהם. מרוחק מהם ומעצתם.

אך כלב הגיע לבד. בלי הכנה מוקדמת. הוא היה עוד אחד מהנשיאים. לא שונה מאף אחד. בדיוק כמו כולם. כלפי חוץ הוא היה נראה חלק אינטגרלי מהמרגלים, חלק מהקבוצה, קשור עמם באותה עצה. אך בפנים הוא היה אחרת.

וְעֹבְדֵי כָּלֵב עֵקֵב הִיָּתֶה רוּחַ אַחֲרֵת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וַהֲבִיאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ יוֹרְשָׁנָה: (יד, כד)

כך כתוב במדרש: מתחלה אמר להם אני עמכם בעצה אחת... וכשבאו המרגלים אמרו נאמן עלינו כלב... והם היו סבורים שהוא אומר לשון הרע...

לאורך כל הדרך הוא היה חלק מהם. חלק מהתכנון, חלק מהעצה הרעה, לא שונה מאף אחד אחר. אך עמוק בפנים, המקום שרק הקב"ה יכול היה לראות, פיעמה בו 'רוח אחרת', שונה מכולם.

יתכן שאת הכוח לעמידה איתנה כזו שאב מהליכתו לקברי-אבות. 'ויבא עד חברון, כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם' (רש"י בשם הגמרא). גם האבות התמודדו עם קושי דומה, לגור בחברת עובדי-אלילים, להיות חלק מהקהל, אך לשמור על האמונה הזוהרת בתוך החושך. כל העולם מעבר אחד והוא מהעבר השני. האבות היו הראשונים שהצליחו לשמר את רוחם האחרת בתוך מכול של דעות כוזבות ואמונות שגויות.

בדרך הזו צעד כלב. הוא לא היה מנותק. הוא הכיר את מה שיש להם להציע, אך בכח גדול שמר על עצמו. שמר על דרכו השונה.

כמובן שאנו תמיד מעדיפים להתרחק לחלוטין מההשפעות הרעות. להתרחק מהחברה הרעה ומכל ניסיון לקעקע את דרכנו הישרה. אך מה עושים אם נקלעים לסיטואציה דומה לזו של כלב? מה עושים אם החברה מושכת בטיעונים הגיוניים ושכליים לדרך שאנו יודעים שהיא בעייתית? איך מתמודדים?

נשים לב לפתרון שהציב כלב. הוא עומד מול טענות קשות של המרגלים. טענות שכליות ונכונות לכאורה.

**אָפֶס כִּי עַז הָעַם הַיֵּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ
שָׁם: עֲמֶלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל
הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: (יג, טח-כט)**

הוא יכול להתווכח עם הנתונים? ודאי שלא. הם צודקים במאה אחוזים. העם עז, הערים בצורות, יש שם ענקים מעוררי אימה, מה הוא יכול לענות?

הוא באמת לא עונה.

הוא מגיב מכיוון אחר לחלוטין.

וַיְהִי כִּלְבָב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֵה וַיְרַשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ: (שם, ל)

הנתונים נכונים, אומר כלב למרגלים ולעם הנסער. אבל זה לא רלוונטי. אל תתנו לשיקולים הללו להסיט אתכם מראיית התמונה הגדולה. 'עלה נעלה!' הקב"ה הבטיח שהוא ייתן לנו את הארץ, הקב"ה הבטיח שארץ כנען שייכת לעם ישראל, ולכן אין סיבה להיכנס לויכוח על נתונים, אין סיבה להתמודד עם שאלות ספציפיות, כי האמונה שלנו גדולה מהקטנות הללו. יש לכלב ביטחון מוחלט בהבטחה של הקב"ה, ולכן אין לו צורך או רצון להישאב לדיבורים הקטנים אליהם מנסים המרגלים להוביל.

כך כותב ה'אש קודש' מפיאסנצא: 'כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי. לא בלבד בשעה שרואה מבוא ודרך לישועתו גם על פי שכלו ודרך הטבע יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק.

רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא ע"פ שכל ודרך הטבע לישועתו יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק באמונתו ובטחונו.

ואדרבה, בשעה זו טוב שלא יתקש למצא איזה שכל ומבוא על דרך הטבע... רק צריך לומר הכל אמת, שעז העם היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכו' ומ"מ הנני מאמין בה' שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיענו! עלה נעלה וירשנו אותה בלא שכל ובלא סברה!'

זהו המסר העולה לנו מתוך התמודדותם של יהושע וכלב. ישנה הדרך של יהושע, התנתקות מראש, שוני מוחלט וברור כבר מההתחלה. אך מי שנמצא במצבו של כלב, מי שכבר חלק מהחברה, מכיר את כל הרעיונות שלהם ומודע לאיוולת אליה הם מולכים, צריך להתאמץ להתרומם. לעמוד מעבר. לא להיגרר לויכוחים קטנים אלא לזכור שהדרך שלו יציבה יותר, איתנה בהרבה.

כך משמרים את הרוח האחרת!